

De ontwikkeling van innovatiekracht en
duurzame implementatie van ict
Pieter Swager

Teaching, Learning & Technology
Miniconferentie 'Inholland innoveert'

Gehanteerde bronnen

Babylon Search x Swager, Pieter - Outlo x Hbo-opleidingen Hoge x

www.inholland.nl/onderzoek/lectoraten/elearning/publicaties/

Apps ★ Bookmarks G Hbo-opleidingen ... Buienradar.nl - ... nu.nl | Het laatst... NOS.nl - Nieuws,... Google YouTube - Broad... Master Leren & I... Wetter Kyllburg -... Real World Rese... » Ande

inholland
hogeschool

INTERNATIONAL STUDENTS | ALUMNI | CONTACT | LOGIN

HOME | STUDIEKEUZE | OPLEIDINGEN 2015-2016 | LOCATIES | VOOR OUDERS | VOOR DECANEN | VOOR BEDRIJVEN | OVER INHOLLAND | **ONDERZOEK**

Home > Onderzoek > Onderzoek per domein > Lectoraat Teaching, Learning & Technology > Publicaties

Lectoraat Teaching, Learning & Technology

- Het lectoraat
- Leden Kernteam en onderzoekers
- Onderwijs
- Duurzame implementatie ICT
- Inzet video en weblectures
- Onderzoeksprojecten
- Publicaties**
- Presentaties
- Nieuwsberichten
- Contact

Publicaties

► 2014
► 2013
► 2012
► 2011
► 2010
► 2009
► English Publications
► Dossier Jaarverslagen en Trialrapportages
► Dossier Nieuwsbrieven

Print pagina

Publicaties 2014

Kirschner, P., Kreijns, K., Phielix, C., & Fransen, J. (2014). Awareness of cognitive and social behaviour in a CSCL environment. *Journal of Computer Assisted Learning*. doi: 10.1111/jcal.12084
► Meer informatie over het artikel

Schols, M. & Bottema, J. (2014). A National ICT Competency Framework for Student Teachers. In M. Searson & M. Ochoa (Eds.), *Proceedings of Society for Information Technology & Teacher Education International Conference 2014* (pp. 2637-2645). Chesapeake, VA: Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).
► Meer informatie over het paper

Voogt, J., Schols, M., Bottema, J., van Bergen, H., van der Stap, N., Tomson, A., Nieweg, M., Doornenbal, J.W., Bakker, B., Smits, A. & Thompson, A. (2014). How teacher education institutions cope with challenges of teaching and learning in the digital age. In M. Searson & M. Ochoa (Eds.), *Proceedings of Society for Information Technology & Teacher Education International Conference 2014* (pp. 2821-2823). Chesapeake, VA: Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).
► Meer informatie over het paper

Fransen, J., Swager, P., & Bottema, J. (2014). Het Leren van de Toekomst 4; Onderzoeksrapportage. Rotterdam: Hogeschool Inholland; Lectoraat Teaching, Learning & Technology.
► Open hier het rapport

Fransen, J., Bomas, E., Swager, P., & Bottema, J. (2014). Versnelde onderwijsvernieuwing met ict. *Onderzoek naar de innovatiekracht van een lerarenopleiding*. Tijdschrift voor lerarenopleiders (VELON/VELOV), 35(4), 51-61.

150924_Progra....pdf 150924_Progra....pdf

Alle downloads weer

Kennisnet

Weten Wat Werkt en Waarom

Overzicht

Uitgaven

Voor auteurs

Over 4W

English

zoeken...

De pionier als bruggenbouwer

Jos Fransen

PDF

Download

Bestel gratis

Deel

Inhoud

Kernpunten

Auteur(s)

4W Uitgave 3-2013

In processen van onderwijsvernieuwing met ict lopen de pioniers vaak zo ver voor de troepen uit dat collega's afhaken. Nieuwe toepassingen sneuvelen dan al op de tekentafel. Het is deze klassieke ict-kloof die schoolbrede vernieuwing in de weg staat. Pioniers die er echter in slagen die kloof te overbruggen oogsten wél succes. Want wie het verloop van geslaagde schoolbrede innovatieprocessen bestudeert, vindt aan de basis ervan vaak een pionier.

Onderwijsvernieuwing kun je niet afdwingen; het is een proces dat iedere leraar op eigen snelheid doorloopt. Grofweg zien we drie groepen: de voorlopers (pioniers die het initiatief nemen om iets te proberen dat daarvoor nog niet werd gedaan), de vroege gebruikers ('early adopters' die relatief gemakkelijk te overtuigen zijn van de waarde van iets nieuws en dit als eerste zullen overnemen) en de grote groep van leraren voor wie die hele onderwijsvernieuwing niet vanzelfsprekend is. Deze achterhoede (85-90% van de leraren) gaat pas 'om' als de toegevoegde waarde van een nieuwe ict-toepassing is aangetoond en veel collega's er mee werken (Rogers, 1995).

Andere ideeën over ict

Deze verschillende snelheden leveren in de praktijk problemen op. Zo ontwikkelt een nieuw initiatief (*emergent practice*) van een pionier zich weliswaar geregeld tot een goed practice met vroege gebruikers die zijn aangehaakt, maar verloopt de stap naar schoolbrede acceptatie en implementatie, waarbij ook de leraren in de achterhoede meedoen (*shared practice*), vaak moeizamer. De oorzaak hiervan is dat de voorhoede op een andere manier met technologie omgaat en andere ideeën over de waarde van ict heeft dan de achterhoede (Drent & Meelissen, 2008).

Kortom: de aansluiting ontbreekt. En daar ligt een sleutel. Want pioniers die de aansluiting tot stand weten te brengen zijn wél succesvol. Dat blijkt uit een recente analyse van zes geslaagde innovatieprocessen in het po, mbo, (s)vo en hbo. Op de betrokken scholen is sprake van een breed gedragen onderwijsvernieuwing met ict. Terugkijkend naar de totstandkoming, bleek er in alle gevallen een pionier aan de basis te staan (Fransen et al., 2012).

0 Introductie

1 Andere ideeën over ict

2 Meerwaarde ict laten zien

3 Voorwaarden voor succes

- 3.1 betrokkenheid van vroege gebruikers
- 3.2 aandacht voor de didactische inzet van ict
- 3.3 aansluiting bij de bestaande visie op onderwijs
- 3.4 heldere toegevoegde waarde
- 3.5 gebruiksgemak van de toepassing

4 De pionier als bruggenhoofd

5 Referenties

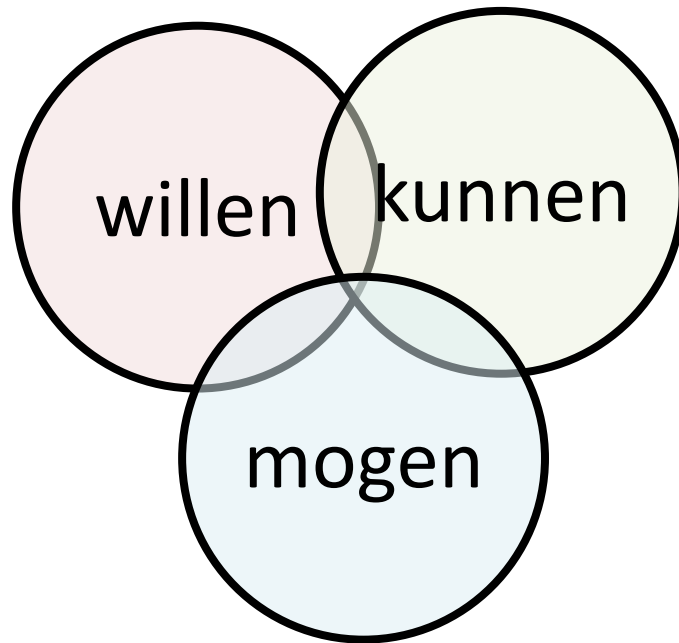
deel 1 →

het model voor innovatiekracht

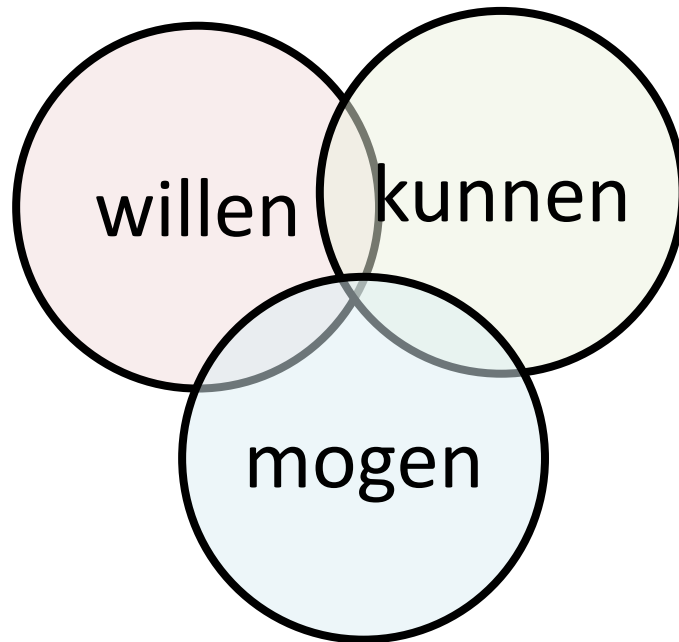
innovatiekracht = de mate waarin onderwijsprofessionals in staat zijn structureel te innoveren met ict om het onderwijs te verbeteren.

maat = aantal gerealiseerde en duurzaam geïmplementeerde innovatieve ict-toepassingen (voor hen) in een gegeven periode.

het construct innovatiepotentie (Metselaar et. al., 2005)

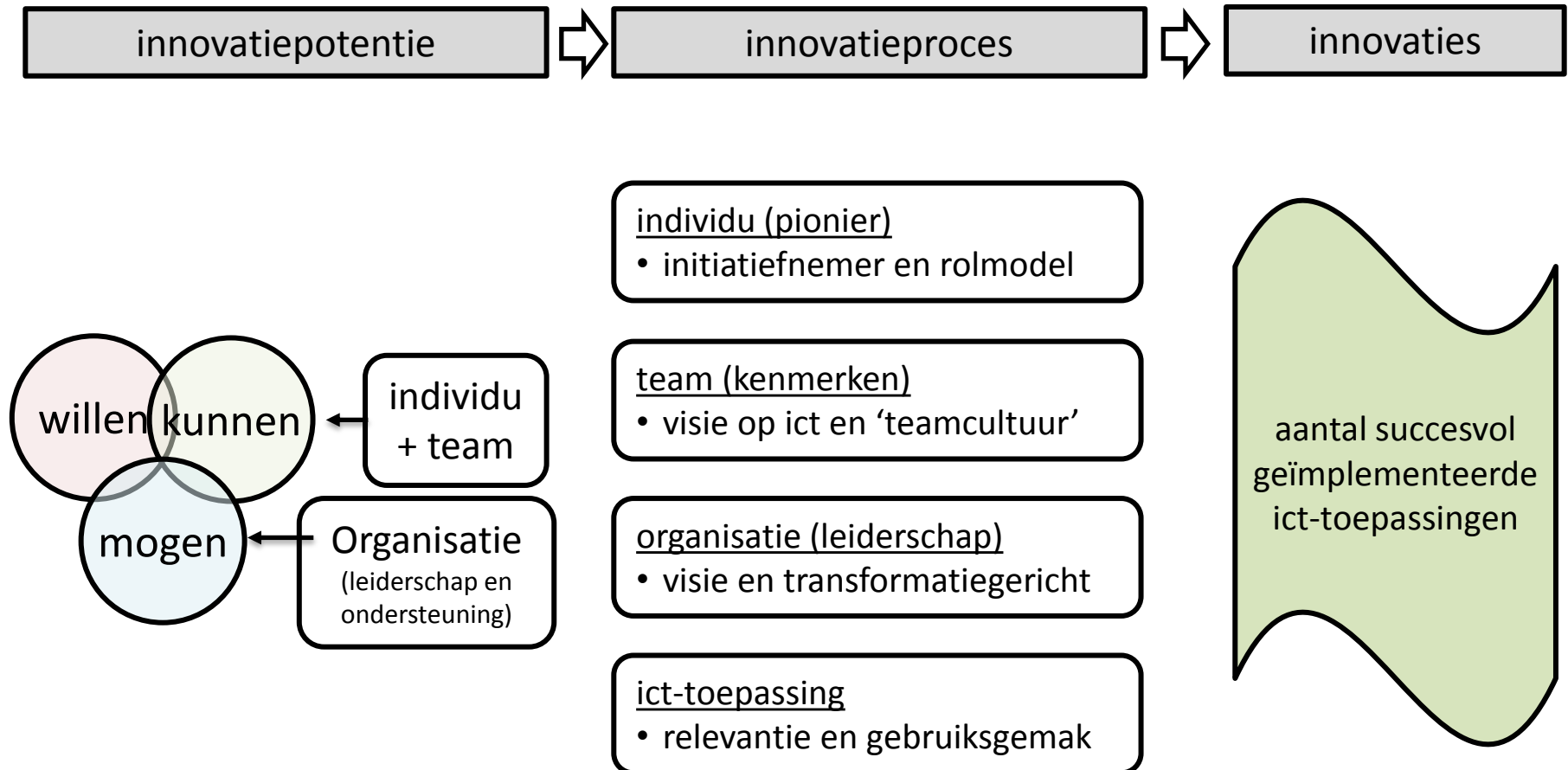
het construct innovatiepotentie (Metselaar et. al., 2005)

Vraag: Als u kijkt naar uw organisatie, welke zou dan volgens u de meeste aandacht behoeven?

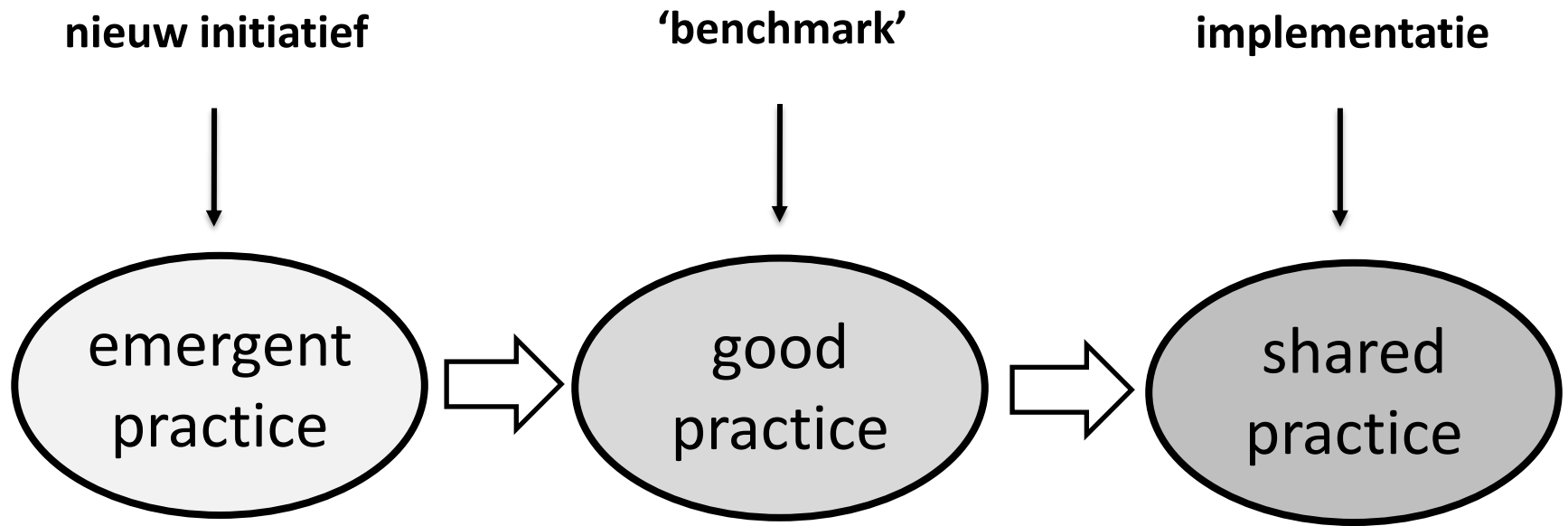
het construct innovatiekracht (Fransen et. al., 2012)

model voor 'innovatiekracht' in het onderwijs met stappen, niveaus en de belangrijkste aspecten die daarin een rol spelen

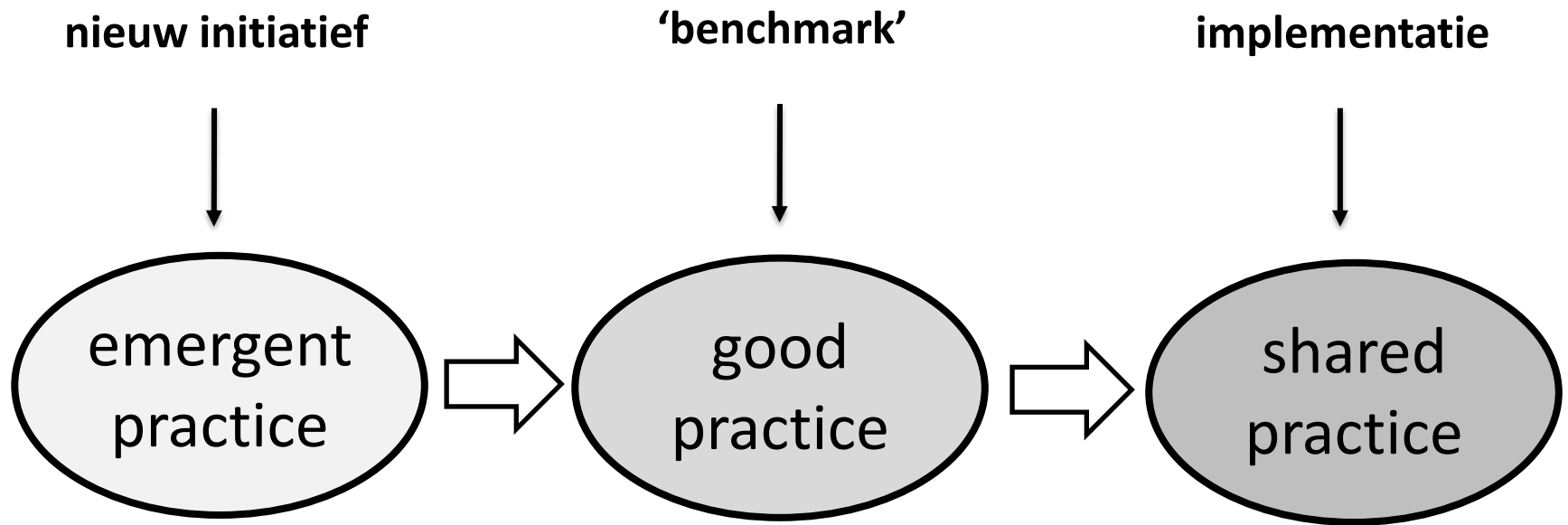

deel 2 → duurzame onderwijsinnovatie met ict

procesgang bij duurzame implementatie

procesgang bij duurzame implementatie

Vraag: Heeft u voorbeelden hoe een good practice zich ontwikkelde tot een shared practice?

Zo ja, welke factoren hebben hiertoe bijgedragen?

factoren bij succesvolle implementatie

- aanwezigheid van initiatiefnemers [pioniers] en volgers
- transformationeel leiderschap met een visie op inzet ict
- team gericht op samenwerkend leren [feedbackcultuur]
- specifieke kenmerken van de innovatieve ict-toepassing

factoren gespecificeerd

Kenmerken van de pionier

- **Mate waarin de pionier erkend wordt als expert en rolmodel**
- **Mate waarin de pionier visie en ervaringen deelt met collega's**
- **Mate waarin de pionier gericht is op samenwerkend leren in de praktijk**

Kenmerken van het leiderschap

- Mate waarin de leidinggevende stuurt op professionalisering
- Mate waarin de leidinggevende voorstander is van ICT in onderwijs
- Mate waarin de leidinggevende scholing en training faciliteert

Kenmerken van collega's en team

- Mate waarin het team bereid is mee te gaan in veranderingen
- Mate waarin het team open staat voor de inzet van ICT in het onderwijs
- Mate waarin er in het team samenwerkend wordt geleerd

Kenmerken van de ICT-toepassing

- Mate waarin de ICT-toepassing aansluit bij de 'concerns' van het team
- Mate waarin de ICT-toepassing als gebruiksvriendelijk kan worden betiteld
- Mate waarin de ICT-toepassing kan worden aangepast aan individuele wensen

factoren gespecificeerd

Kenmerken van de pionier

- Mate waarin de pionier erkend wordt als expert en rolmodel
- Mate waarin de pionier visie en ervaringen deelt met collega's
- Mate waarin de pionier gericht is op samenwerkend leren in de praktijk

Kenmerken van het leiderschap

- **Mate waarin de leidinggevende stuurt op professionalisering**
- **Mate waarin de leidinggevende voorstander is van ICT in onderwijs**
- **Mate waarin de leidinggevende scholing en training faciliteert**

Kenmerken van collega's en team

- Mate waarin het team bereid is mee te gaan in veranderingen
- Mate waarin het team open staat voor de inzet van ICT in het onderwijs
- Mate waarin er in het team samenwerkend wordt geleerd

Kenmerken van de ICT-toepassing

- Mate waarin de ICT-toepassing aansluit bij de 'concerns' van het team
- Mate waarin de ICT-toepassing als gebruiksvriendelijk kan worden betiteld
- Mate waarin de ICT-toepassing kan worden aangepast aan individuele wensen

factoren gespecificeerd

Kenmerken van de pionier

- Mate waarin de pionier erkend wordt als expert en rolmodel
- Mate waarin de pionier visie en ervaringen deelt met collega's
- Mate waarin de pionier gericht is op samenwerkend leren in de praktijk

Kenmerken van het leiderschap

- **Mate waarin de leidinggevende stuurt op professionalisering**
- **Mate waarin de leidinggevende voorstander is van ICT in onderwijs**
- **Mate waarin de leidinggevende scholing en training faciliteert**

Vraag: Als u kijkt naar uw eigen organisatie: In hoeverre ziet u bovenstaande factoren (m.b.t. leiderschap) terug in uw organisatie?

Kenmerken van collega's en team

- Mate waarin het team bereid is mee te gaan in veranderingen
- Mate waarin het team open staat voor de inzet van ICT in het onderwijs
- Mate waarin er in het team samenwerkend wordt geleerd

Kenmerken van de ICT-toepassing

- Mate waarin de ICT-toepassing aansluit bij de 'concerns' van het team
- Mate waarin de ICT-toepassing als gebruiksvriendelijk kan worden betiteld
- Mate waarin de ICT-toepassing kan worden aangepast aan individuele wensen

factoren gespecificeerd

Kenmerken van de pionier

- Mate waarin de pionier erkend wordt als expert en rolmodel
- Mate waarin de pionier visie en ervaringen deelt met collega's
- Mate waarin de pionier gericht is op samenwerkend leren in de praktijk

Kenmerken van het leiderschap

- Mate waarin de leidinggevende stuurt op professionalisering
- Mate waarin de leidinggevende voorstander is van ICT in onderwijs
- Mate waarin de leidinggevende scholing en training faciliteert

Kenmerken van collega's en team

- **Mate waarin het team bereid is mee te gaan in veranderingen**
- **Mate waarin het team open staat voor de inzet van ICT in het onderwijs**
- **Mate waarin er in het team samenwerkend wordt geleerd**

Kenmerken van de ICT-toepassing

- Mate waarin de ICT-toepassing aansluit bij de 'concerns' van het team
- Mate waarin de ICT-toepassing als gebruiksvriendelijk kan worden betiteld
- Mate waarin de ICT-toepassing kan worden aangepast aan individuele wensen

factoren gespecificeerd

Kenmerken van de pionier

- Mate waarin de pionier erkend wordt als expert en rolmodel
- Mate waarin de pionier visie en ervaringen deelt met collega's
- Mate waarin de pionier gericht is op samenwerkend leren in de praktijk

Kenmerken van het leiderschap

- Mate waarin de leidinggevende stuurt op professionalisering
- Mate waarin de leidinggevende voorstander is van ICT in onderwijs
- Mate waarin de leidinggevende scholing en training faciliteert

Kenmerken van collega's en team

- **Mate waarin het team bereid is mee te gaan in veranderingen**
- **Mate waarin het team open staat voor de inzet van ICT in het onderwijs**
- **Mate waarin er in het team samenwerkend wordt geleerd**

Vraag: Als u kijkt naar uw eigen organisatie: In hoeverre ziet u bovenstaande factoren (m.b.t. collega's en team) terug in uw organisatie?

Kenmerken van de ICT-toepassing

- Mate waarin de ICT-toepassing aansluit bij de 'concerns' van het team
- Mate waarin de ICT-toepassing als gebruiksvriendelijk kan worden betiteld
- Mate waarin de ICT-toepassing kan worden aangepast aan individuele wensen

factoren gespecificeerd

Kenmerken van de pionier

- Mate waarin de pionier erkend wordt als expert en rolmodel
- Mate waarin de pionier visie en ervaringen deelt met collega's
- Mate waarin de pionier gericht is op samenwerkend leren in de praktijk

Kenmerken van het leiderschap

- Mate waarin de leidinggevende stuurt op professionalisering
- Mate waarin de leidinggevende voorstander is van ICT in onderwijs
- Mate waarin de leidinggevende scholing en training faciliteert

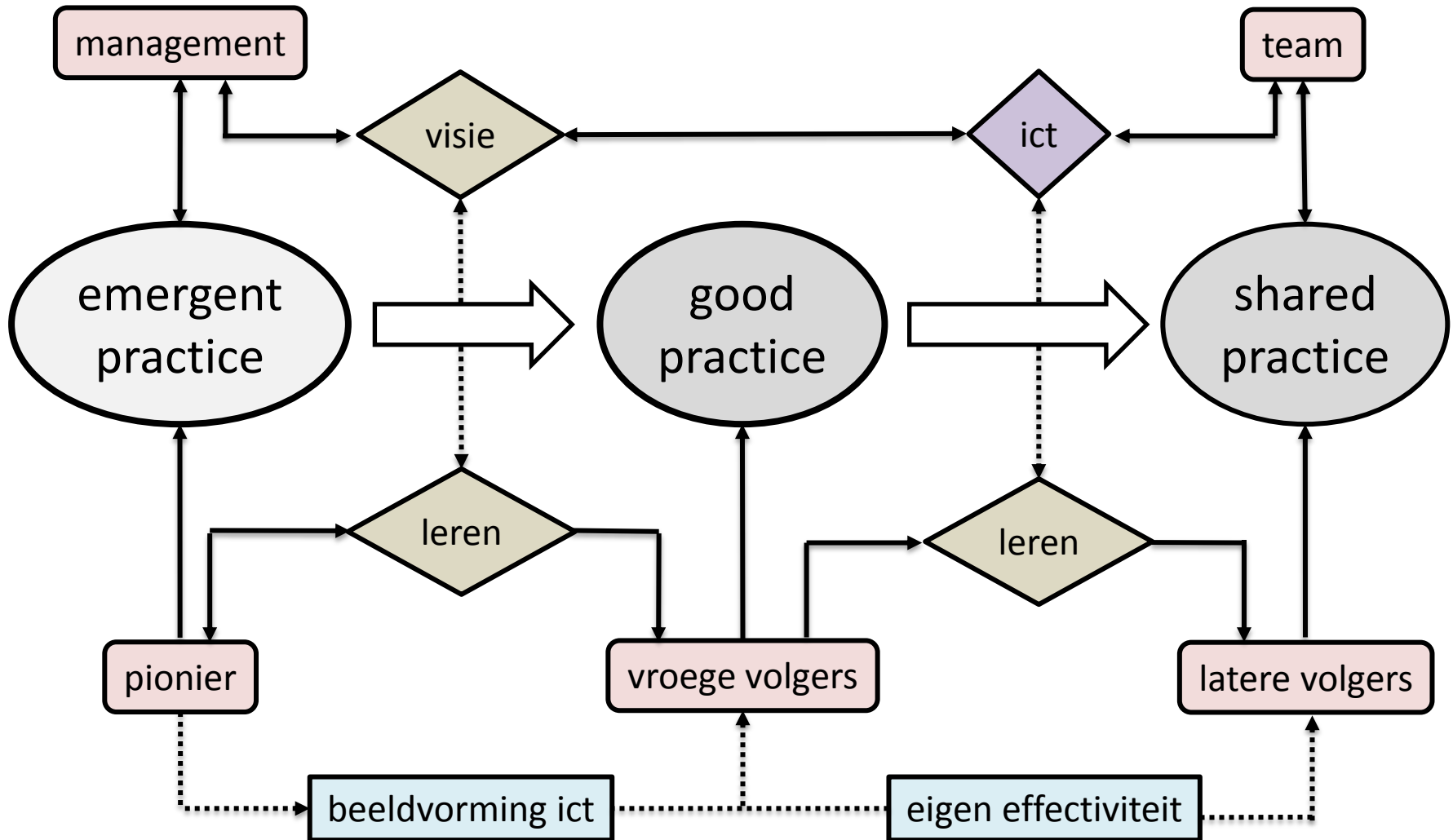
Kenmerken van collega's en team

- Mate waarin het team bereid is mee te gaan in veranderingen
- Mate waarin het team open staat voor de inzet van ICT in het onderwijs
- Mate waarin er in het team samenwerkend wordt geleerd

Kenmerken van de ICT-toepassing

- **Mate waarin de ICT-toepassing aansluit bij de 'concerns' van het team**
- **Mate waarin de ICT-toepassing als gebruiksvriendelijk kan worden betiteld**
- **Mate waarin de ICT-toepassing kan worden aangepast aan individuele wensen**

procesgang bij duurzame implementatie

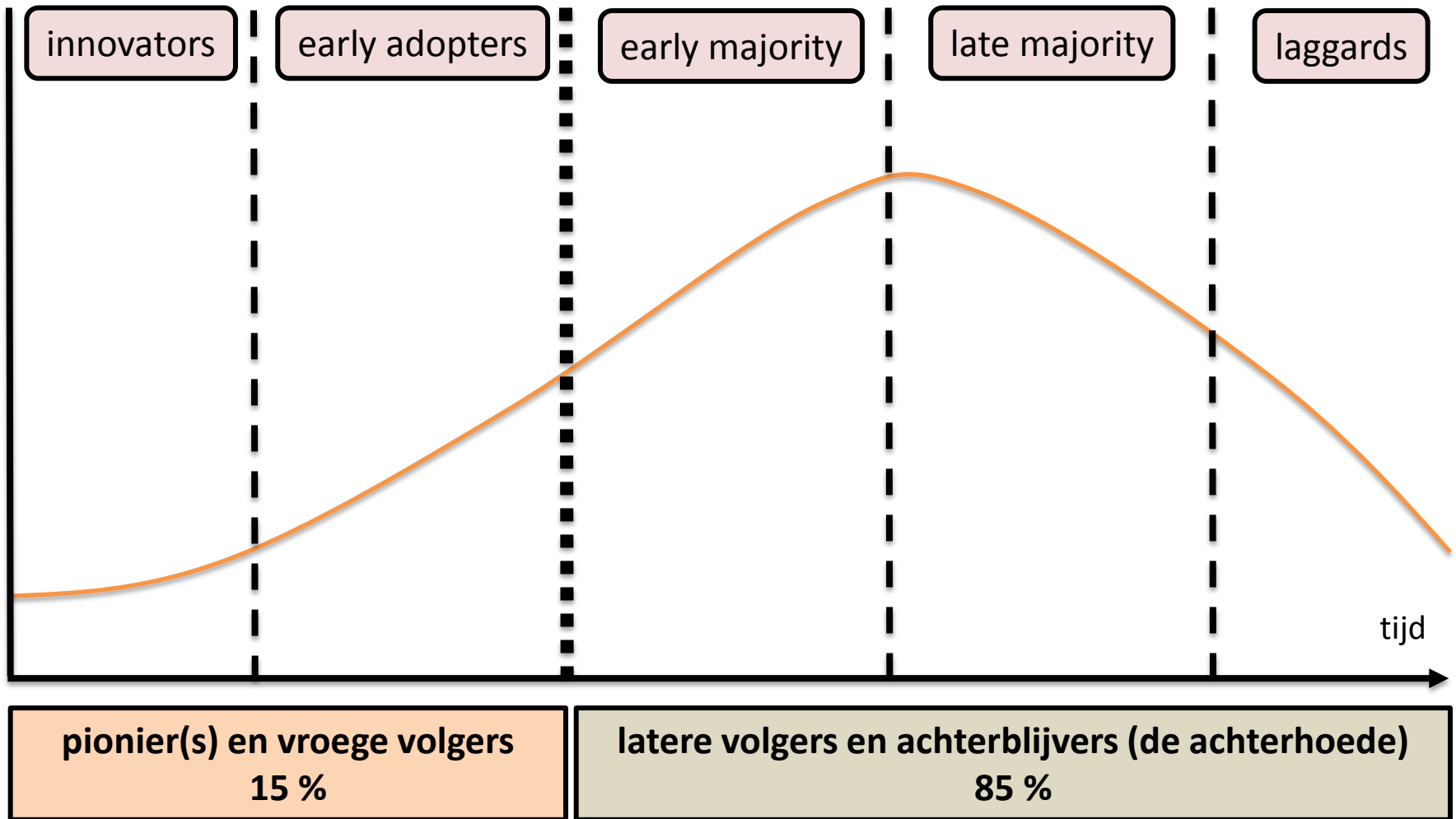
deel 3 → de pionier bij onderwijsvernieuwing

opvallende kenmerken van een pionier

- geneigd tot initiatief nemen en werkt vaak ook in vrijetijd
- constructivistische visie op onderwijs met inzet ict daarbij
- doorgaans zeer ict-vaardig en vertrouwt op eigen kunnen
- stuurt eigen professionalisering en benut expertise derden

model voor diffusie van innovaties

(Rogers, 1995)

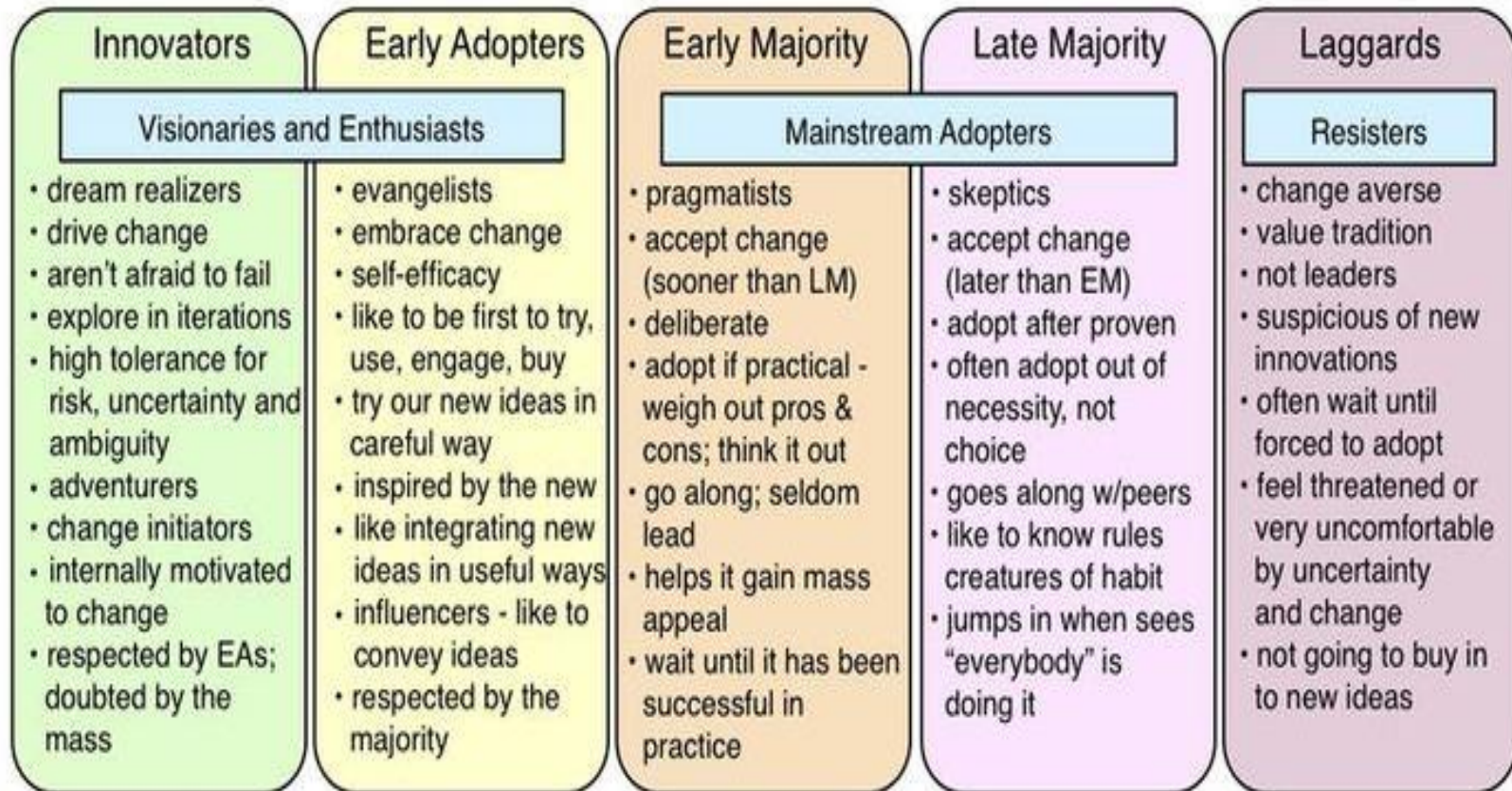
DIFFUSION OF INNOVATIONS

FOURTH EDITION

EVERETT M. ROGERS

Characteristics: Innovators to Laggards

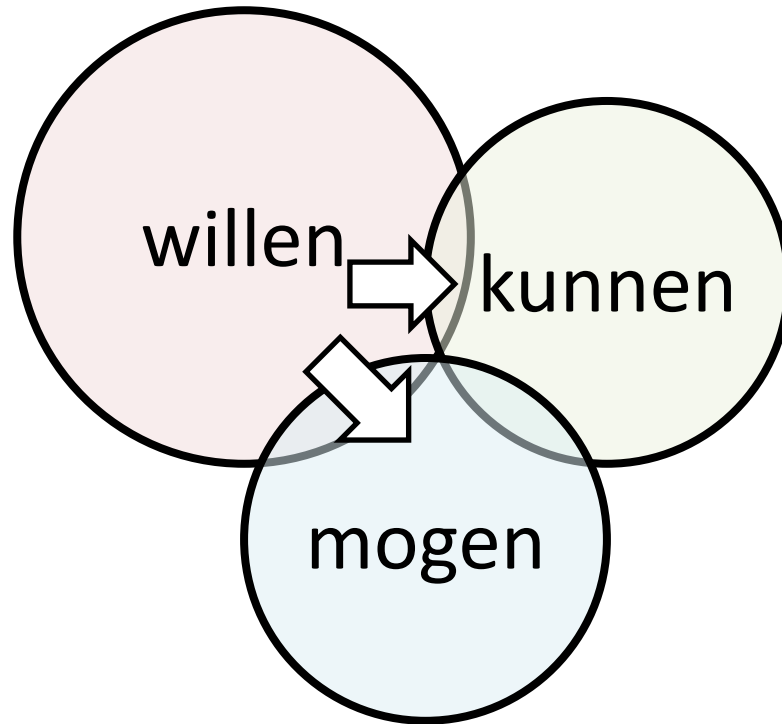

Characteristics Image by The Center for Creative Emergence 2011

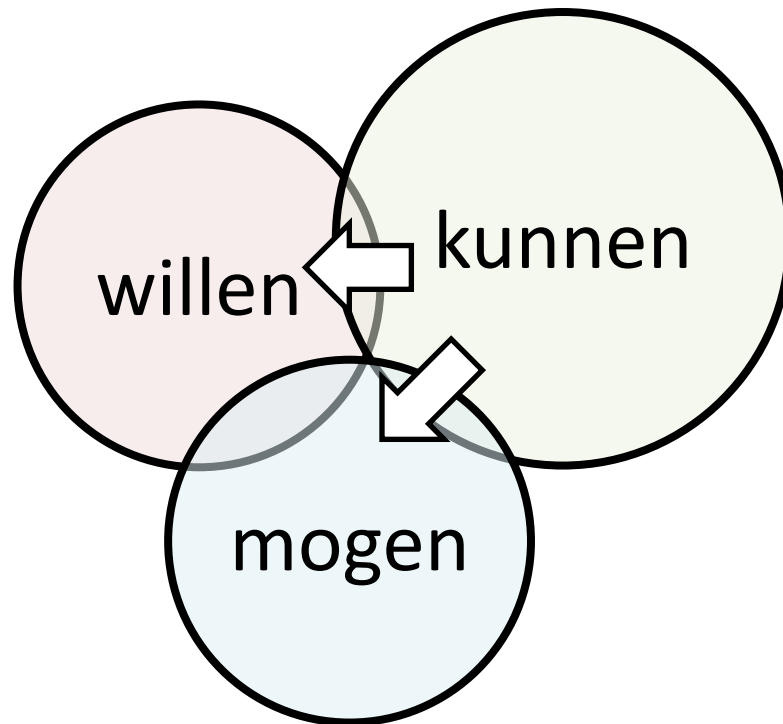
Main Sources: Diffusion of Innovation by Everett Rogers

Crossing the Chasm by Geoffrey Moore

innovatiepotentie pioniers/vroege volgers

de innovatiepotentie van de achterhoede

aandachtspunten voor schoolorganisaties

- **stimuleer visieontwikkeling met betrekking tot inzet van ict**
- **beloon initiatieven en maak ruimte voor delen ervaringen**
- **koppel pionier aan volgers voor ontwikkelen 'good practice'**
- **investeer in teamontwikkeling en docentprofessionalisering**
- **kies ict-toepassingen die aansluiten op praktijk en behoefte**

De vraag is natuurlijk: **HOE?**

- **Hoe stimuleer je visieontwikkeling met betrekking tot inzet van ict?**
- **Hoe beloon je initiatieven en maak je ruimte voor delen van ervaringen?**
- **Hoe koppel je de pionier aan volgers voor het ontwikkelen van 'good practice'?**
- **Hoe investeer je in teamontwikkeling en docent-professionalisering?**
- **Hoe kies je ict-toepassingen die aansluiten op praktijk en behoefte?**

De vraag is natuurlijk: **HOE?**

- Hoe stimuleer je visieontwikkeling met betrekking tot inzet van ict?
- Hoe beloon je initiatieven en maak je ruimte voor delen van ervaringen?
- Hoe koppel je de pionier aan volgers voor het ontwikkelen van 'good practice'?
- Hoe investeer je in teamontwikkeling en docent-professionalisering?
- Hoe kies je ict-toepassingen die aansluiten op praktijk en behoefte?

Opdracht: In tweetallen: 5 minuten:

Kies één van de bovenstaande vragen en probeer een aanzet te geven voor een eerste stap.

contactgegevens

pieter.swager@inholland.nl